

# De Divinis Nominibus — L.13 c.1–3

Sancti Thomae de Aquino

## 1 Lectio Una

Postquam Dionysius exposuit divina nomina quae ad rationem providentiae pertinent, hic exponit divina nomina quae pertinent ad providentiae finem; est enim providentiae finis ut singula perfectionem propriam consequantur et ulterius omnia reducantur in unum finem et ideo dicitur hic: de perfecto et uno, ut ex titulo patet. Dividitur autem hoc capitulum in partes tres: in prima, dicit de quo est intentio; in secunda, exequitur; ibi: igitur perfectum et cetera; in tertia, epilogat quae in toto libro sunt dicta; ibi: has nos et cetera.

Dicit ergo primo quod sufficit tot de praemissis dixisse; videtur autem reliquum esse ut transeamus ad id quod est brevissimum in sermone; quia sacra Scriptura de Deo, qui est causa omnium, non solum praedicat omnia, sed etiam praedicat de eo simul omnia. Inveniuntur autem multa in aliqua una creatura, sed non simul: vel quia conveniunt ei, non tamen eodem tempore, sicut corpus est album et nigrum, sed non simul; vel quia conveniunt ei, non secundum eandem partem, sicut si aliquod corpus sit secundum unam partem album et secundum aliam partem nigrum, habet quidem multa, sed non simul. Sed Deus habet omnia in seipso neque successive secundum tempus neque divisim secundum partes, sed simul; et ideo, quia sic habet omnia simul, laudatur sicut perfectum et sicut unum: quod enim habet multa, non simul sed successive, imperfectum est quia est mutabile: motus autem est actus imperfecti; quod autem habet multa, non simul sed divisim, secundum suas partes, est compositum et non vere unum. Sic igitur, brevissimo sermone, omnia quae supra de Deo dicta sunt, in nomine perfecti et unius comprehenduntur.

Deinde, cum dicit: igitur perfectum et cetera, exequitur propositum; et primo, determinat de perfecto; secundo, de uno; ibi: unum autem et cetera. Circa primum, duo facit: primo, ostendit quomodo Deo attribuat perfectum; secundo, quid sit de ratione perfecti secundum quod Deo attribuitur; ibi: et omnem quidem infinitatem et cetera.

Circa primum, ponit modos divinae perfectionis per differentiam ad ea quae dicuntur perfecta in creaturis: dicuntur enim primo aliqua esse perfecta in creaturis non per se, sed per aliquid extrinsecum adveniens, sicut aer per lumen receptum a sole et homo per gratiam quam habet a Deo; sed Deus dicitur perfectus, sicut per se perfectus.

Secundo, dicitur aliquid perfectum per se quidem, quia per propriam formam naturalem, sed non secundum seipsum, quia ipsum non est sua forma, sed est ex forma et materia compositum, sicut si dicamus lapidem perfectum vel quancumque rem materiale: nihil enim huiusmodi habet quod sit perfectum secundum se totum, sed secundum aliquid sui.

Tertio, invenitur aliquid perfectum secundum se, quia ipsum est forma quaedam subsistens, sicut quaelibet substantia immaterialis, non tamen est perfectum a seipso, quia non habet esse a se, sed ab alio; et ideo ad hoc excludendum attribuit Deo: per se perfectum et secundum seipsum a seipso segregatum, scilicet ab omnibus aliis; et ponit loco perfecti, segregatum ab aliis, quia unumquodque, secundum quod sanctum est et perfectionem habet, ab aliis segregatur.

Quarto, considerandum est de perfectione cuiuslibet creaturae quod, cum quaelibet creatura sit aliquo modo composita et in quolibet composito sit aliquid alio perfectius, nulla creatura est tota perfectissima secundum se totam, sed secundum aliquid sui; sicut perfectissimum in homine est anima et in anima intellectus. Et ad hoc removendum a Deo, dicit Deum esse totum perfectissimum. Et non solum secundum praedictos modos attribuitur Deo esse perfectum, sed etiam dicitur perfectus sicut superperfectus, inquantum excedit perfectionem omnium rerum.

Deinde, cum dicit: et omnem et cetera, ostendit quid sit de ratione perfecti, secundum quod Deus perfectus dicitur; et primo, excludit quaedam a Deo quae sunt de perfectione creaturae; secundo, ostendit quae sunt de ratione perfectionis divinae; ibi: sed extendens et cetera.

Sunt autem tria considerata in perfectione creaturae quae excluduntur a Deo: quorum primum est quod perfectum opponitur infinito quia, ut dicitur in III Phys., infinitum est cuius quantitatem accipientibus, semper est aliquid ultra accipere; perfectum autem et totum est extra quod nihil est. Sic igitur creatura perfecta infinitati opponitur, sed Deus sua perfectione omnem infinitatem terminat quia quodcumque infinitum, divinae perfectioni comparatum, est finitum et terminatum; puta, si esset corpus infinitum secundum quantitatem, esset terminatum secundum genus et speciem, quam quidem terminationem, ex participatione divinae perfectionis sortiretur.

Secundo, considerandum est quod quaelibet creatura ex hoc perfecta dicitur, quod ad terminum suae naturae pertingit et ad debitum suae quantitatis terminum;

Deus autem perfectus dicitur, non quasi habens terminum, sed sicut extentus, ut ipse dicit, super omnem terminum, quia omnis terminatio ab eo derivatur.

Tertio, considerandum est quod quaelibet creatura dicitur perfecta ex hoc quod quibusdam certis limitibus continetur; Deus autem sic dicitur perfectus, quod tamen a nullo capitur aut comprehenditur.

Deinde, cum dicit: sed sicut extendens et cetera, ponit quatuor quae sunt de ratione divinae perfectionis: primo enim considerandum est quod aliquid dicitur imperfectum cuius virtus non se extendit ad implendum omnia opera propria; sicut imperfecti regis esset, si eius virtus non se extenderet ad omnes suos subditos gubernandos et ideo, per oppositum, de Deo dicit quod se extendit ad omnia non quidem successive ita quod attingendo unum deserat aliud, sed simul; neque per quamdam adaequationem ad res, sicut potentia hominis, sed super omnia existens. Extendit autem se ad omnia indeficientibus immissionibus, inquantum indeficienter rebus communicat sua bona et interminabilibus operationibus, inquantum in omnibus interminabiliter operatur.

Secundo, dicitur aliquid imperfectum quia tendit in perfectionem, sicut puer, dum est in statu augmenti; vel quia recedit a perfectione, sicut senex, dum est in statu decrementi; vel etiam quia non habet perfectionem semper immanentem, sicut omnia mutabilia dicuntur imperfecta; et ideo, per oppositum, de Deo dicit quod Deus dicitur perfectus sicut inaugmentabilis et semper perfectus et sicut non minorabilis.

Tertio, dicitur imperfectum quia deest ei aliquid eorum quae debet habere sicut homo diceretur imperfectus si non haberet manum aut pedem aut scientiam aut virtutem; quod autem habet omnia quae debet habere secundum suam naturam, dicitur perfectum non simpliciter, sed secundum suam naturam. Deus autem dicitur simpliciter perfectus, quia simpliciter omnia in seipso praehabet, sicut effectus praeexistunt in causa, ut supra multoties dictum est.

Quarto, dicitur aliquid imperfectum quod non potest aliquid sibi simile facere; perfectum autem est unumquodque, cum potest facere sibi simile, ut dicitur in IV Meteorologicorum et ideo de Deo dicit quod Deus dicitur perfectus, inquantum de super manat suam perfectionem omnibus creaturis et hoc non secundum diversas largitiones, ex parte ipsius Dei largientis, sed secundum unam: quae quidem largitio non deficit, sed est impausabilis et eadem manens. Nec iterum est diminuta, sed cum det omnibus affluenter, ut dicitur Iacob. 1, eius largitio est superplena, ut quae numquam minorari potest per suae copiam effusionis, secundum quam largitionem, perficit omnia perfecta, inquantum adimplet ea, similitudine propriae perfectionis.

## 2 Lectio Dua

Postquam Dionysius determinavit de perfecto, hic determinat de uno; et primo, ostendit causalitatem unius in communi; secundo, quomodo unum Deo attribuitur; ibi: ita igitur theologia et cetera. Circa primum, duo facit: primo, proponit quod intendit; secundo, probat propositum; ibi: nihil enim et cetera.

Dicit ergo primo quod unum attribuitur Deo propter duas rationes: primo, quidem, quia ipse est omnia unitive secundum excessum suae singularis unitatis, sicut multoties supra dictum est quod effectus sunt in causa non ut multi, sed ut unum secundum unam causae virtutem, ac si diceremus quod omnes lineae progredientes a centro sunt unum in ipso. Secundo, unum attribuitur Deo, quia unum, secundum suam intensionem consideratum, est omnium causa inegressibiliter: sic enim ex uno diversa causantur, quo tamen unum non egreditur a sua unitate.

Deinde, cum dicit: nihil enim et cetera, manifestat propositum quinque rationibus, quarum prima talis est: id quo aliqua participant est causa participantium, sicut albedo est causa alborum; sed nihil est existentium quod non participet uno; ergo unum est causa omnium existentium. Minorem autem probat, ibi: sed sicut et cetera, et primo probat propositum; secundo, excludit obiectionem; ibi: et non est et cetera. Quod autem omnia participant uno, probat per id de quo minus videtur, scilicet per numerum qui quodammodo opponitur uni, sicut divisum indiviso: omnis enim numerus participat uno sive numerus accipiatur secundum se, ut significatur cum dicitur binarius vel ternarius sive accipiatur numerus secundum quod denominat aliquam partem, ut cum dicimus dimidium vel tertium vel decimum. Et hoc probat per hoc quod unum, utroque modo, de numero praedicatur: dicimus enim binarium et ternarium vel denarium unum; et iterum dicimus dimidium vel tertium vel decimum. Sicut ergo numerus uno participat, ita omnia tota et omnium partes uno participant. Et sic sequitur quod per id quod est unum, omnia existentia esse habeant, sicut participantia per participatum.

Deinde, cum dicit: et non est et cetera, excludit obiectionem: posset enim aliquis obiicere quod unum non est causa omnium, neque multitudinis seu numeri, quia est pars quaedam multitudinis. Sed ipse respondet quod unum quod est omnium causa, non est illud unum quod est pars multorum, quia illud unum est partiale et participatum, sed est ante omnem multitudinem, non solum ordine temporis et naturae, sed etiam ordine causae quia determinat omne unum participabile et omnem multitudinem per modum quo participans determinatur ad formam per id quod participat: nulla enim multitudo est quae non participet uno, quia omnia multa sunt unum secundum aliquid: sicut ea quae sunt multa partibus sunt unum toto; et ea quae sunt multa accidentibus, ut album et musicum sunt unum subiecto; et

ea quae sunt multa numero, sunt unum specie, sicut multa individua, ut Socrates et Plato, sunt unum in specie hominis; addit autem virtutibus quia et in uno individuo eiusdem speciei sunt multae virtutes, unam et eandem speciem consequentes sive quia in diversis individuis sunt diversae virtutes secundum quod diversimode disponuntur ad actus speciei: non enim est eadem potestas aut virtus omnium hominum ad intelligendum; et illa quae sunt multa speciebus, sunt unum genere, sicut homo et canis differunt quidem specie, conveniunt autem in uno genere animalis; et ulterius ea quae sunt multa processibus, conveniunt in uno principio, sicut esse et vivere et intelligere et huiusmodi, sunt diversae processiones procedentes ab uno principio quod est Deus, ut ex praemissis patet. Et sic manifestum fit quod, cum omnia quocumque modo sint multa, conveniunt tamen in aliquo uno: nihil enim est in entibus, quod non participet secundum aliquid, ipso uno; quod quidem secundum suam rationem, est secundum omnia singulare, idest indivisum in se. Nam multa individua quae sunt unum genere, multa sunt divisa secundum speciem; et similiter, omne quod est in aliquo, est in eo per modum eius in quo est, ut omnes effectus sunt in principio. Omnia autem participata operantur ad id quod participant, sicut ad principium. Unde relinquitur quod unum, inquantum est singulare, in omnibus participatum, singulariter idest indivisibiliter coaccepit in se, sicut in principio uno, omnia existentia, et tota omnia, sicut universa genera et opposita, sicut sunt differentiae quibus dividitur totum genus.

Deinde, cum dicit: et sine uno et cetera, ponit secundam rationem quae talis est: illud a quo non convertitur consequentia essendi, est naturaliter prius et quodammodo principium. Sed unum est huiusmodi quia sine uno non invenitur aliqua multitudo, sed invenitur aliquod unum absque omni multitudine. Unum igitur est prius omni multitudine et principium eius. Cuius signum apparet in numeris, quia unitas est ante omnem numerum, qualitercumque multiplicetur.

Deinde, cum dicit: et si omnibus et cetera, ponit tertiam rationem, quae procedit ex quadam suppositione, scilicet, quod omnibus omnia sint unita. Hoc enim negant soli illi qui non ponunt unum principium omnium, sicut illi qui dicunt quod bonum et malum sunt duo prima principia et quod mala non coordinantur bonis. Sed cum ex supradictis sit manifestum esse unum principium omnium quod est bonum, necesse est omnia omnibus coordinata esse et unita. Quaecumque autem uniuntur ad invicem, se habent sicut partes unius totius quod per eorum unionem constituitur. Sic igitur, si omnia omnibus sunt unita, necesse est quod omnia conveniant in uno toto; et sic, omnia participabunt uno, sicut partes participant forma totius. Erit igitur unum, principium omnium.

Deinde, cum dicit: et aliter et cetera, ponit quartam rationem ex eadem suppositione procedentem: quae enim ad invicem sunt unita, non solum conveniunt in una

forma totius, sed etiam secundum aliquam unam praeexcogitatam speciem unita esse dicuntur, sicut partes domus quae uniuntur in una forma domus, praeexcogitata ab artifice. Sic igitur, si omnia omnibus sunt unita, non solum conveniunt in una forma totius, sed etiam conveniunt in hoc quod sunt unita omnia secundum unam formam, ab eo excogitatam qui est auctor universorum. Ipsa enim unitas universi procedit ab unitate divinae mentis, sicut forma domus quae est in materia, provenit a forma domus quae est in mente artificis.

Deinde, cum dicit: et omnium et cetera, ponit quintam rationem, quod unum est omnium elementatum. Est autem elementum ex quo componitur aliquid primo et est in eo et non dividitur secundum formam. Manifestum est autem quod, in omni composito, est aliqua componentium multitudo; omnis autem multitudinis elementum est unum, cum unum sit indivisibile et unum sit in multitudine, sicut id ex quo primo componitur multitudo. Relinquitur ergo quod unum sit sicut principium elementare omnium elementatorum.

Patet ergo ex praemissis, quod unum quinque modis habet rationem principii: uno modo, sicut participatum participantium; alio modo, sicut universale a quo non convertitur consequentia essendi. Et hi duo modi procedunt secundum opinionem Platonis. Tertio modo, sicut formatio eius et principium formale, ex quibus componitur totum; quarto modo, sicut forma praeexcogitata ab artifice est principium eorum quae producunt effectum; quinto modo, sicut elementum est principium. Et ita, probato multipliciter quod unum sit principium omnium, quasi concludendo, subdit quod si removeatur unum neque totum neque pars neque aliquod existentium remanebit; quia unum in se omnia praeaccepit, tamquam principium omnium.

### 3 Lectio Tria

Postquam Dionysius ostendit quod unum secundum propriam rationem est principium omnium, hic ostendit quomodo unum attribuitur Deo; et dividitur in partes duas: in prima, ostendit quomodo unum attribuitur Deo; in secunda, ostendit differentiam huius unius, quae est ad omne aliud unum; ibi: et oportet et nos et cetera. Circa primum, duo facit: primo, assignat rationem quare unum attribuitur Deo; secundo, rationem etiam assignatam manifestat; ibi: propter quod et cetera. Est autem advertendum quod tria supra dixerat de uno, scilicet: quod sit omnium causa; quod sit singulare vel simplex et indivisum; et quod omnia in se praeaccepit. Unde per haec tria unitatem Deo attribuens, ex praemissis concludit quod sacra Scriptura laudat totam thearchiam idest principalem deitatem totius Trinitatis, sicut omnium causam, in hoc quod nominat eam, unam: dicit enim apostolus I ad Corinth. 8: unus

Deus pater (...) et unus dominus Iesus Christus; et ibid. 12: unus atque idem spiritus haec omnia operatur. Et sic attribuit singulis unitatem propter excellentem simplicitatem divinam. In qua quidem simplici unitate omnia, sicut in causa, sunt aggregata et supereminenter unita singulariter, idest indivisibiliter et omnia praeexistunt in ea, non per modum proprium, sed per modum ipsius Dei, scilicet supersubstantialiter. Deinde, cum dicit: propter quod et cetera, manifestat rationem positam de causalitate divinae unitatis; et primo, per auctoritatem Scripturae; secundo, per experimentum humanae rationis; ibi: et non invenies et cetera.

Dicit ergo primo quod quia Deus laudatur unus, sicut omnium causa et sicut omnia in se prae habens, propter hoc in sacra Scriptura, iuste, idest rationabiliter, omnia ad ipsam deitatem remittuntur, idest reducuntur, sicut effectus ad suam causam a qua procedunt. Addit autem: et reponuntur, quantum ad hoc quod effectus praeexistunt in causa; dicit enim apostolus, Rom. II: ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, quibus tribus Dionysius duo addit, scilicet: a quo et ad quem, quae etiam non longe sunt a traditione Scripturae. Quibus quinque habitudinibus, quinque correspondentia ponit, ut intelligatur quod a Deo sunt omnia sicut a principio quod omnibus esse influit; ex Deo autem ordinata sunt omnia, inquantum in se ordo rerum sumitur ex ipsa ratione divinae bonitatis; per Deum manent omnia, sicut per causam conservantem; in Deo continentur omnia, sicut effectus in causa; et ad Deum convertuntur omnia, sicut ad finem et adimplentur, idest perficiuntur omnia: ultima enim rei perfectio est ex eo quod attingit proprium finem.

Deinde, cum dicit: et non invenies et cetera, manifestat idem per experimentum humanae rationis et dicit quod, si quis diligenter consideret, non potest invenire aliquid quod non habeat et esse et perfectionem et salutem, idest conservationem per unum, secundum quod deitas Trinitatis, una supersubstantialiter nominatur.

Deinde, cum dicit: et oportet et cetera, ostendit differentiam unius, secundum quod de Deo dicitur, ad omnia alia quibus attribuitur unum; et circa hoc, tria facit: primo, ponit ordinem huius unius ad alia; secundo, assignat huius ordinis rationem; ibi: quoniam existens unum et cetera; tertio, concludit differentiam; ibi: propter quod et cetera.

Dicit ergo primo quod oportet nos laudare totam et unam Trinitatis deitatem unitive, idest secundum rationem unius, ita quod convertamur a multis creaturis quae participant unum, ad id quod vere unum est, scilicet Deum; et haec conversio fit in nobis virtute divinae unitatis: dum enim consideramus quod divina unitas est virtuosior omni unitate, omnia relinquentes, in ipsam convertimur.

Et quia dixerat quod oportet unam deitatem laudare unitive quid hoc importet exponit subdens: scilicet omnium causam. Est enim de ratione unius causalitas, ut supra dictum est, similiter etiam prioritas, unde subdit: unum, quod est ante om-

ne unum creatum et ante omnem multitudinem et ante omnem partem et totum, de quibus supra dictum est quod participant unum; et iterum est ante omnem definitionem et infinitatem oppositam et terminum oppositum ad interminabilitatem: finis enim et terminus ad rationem unius pertinere videntur. Unumquodque enim inquantum est finitum et terminatum, secundum hoc habet unitatem in actu. Sed unum quod est Deus est ante omnem finem et terminum et opposita eorum et est causa terminationis omnium et non solum existentium, sed etiam ipsius esse. Nam ipsum esse creatum non est finitum si comparetur ad creaturas, quia ad omnia se extendit; si tamen comparetur ad esse increatum, invenitur deficiens et ex praecogitatione divinae mentis, propriae rationis determinationem habens.

Et ipsum unum divinum est causa omnium et non solum particularium entium, sed etiam omnium totorum, idest entium universalium et est simul cum omnibus et ante omnia, quia scilicet sua aeternitate continet omnium durationes et excedit; et est super omnia sublimitate suae naturae et singulariter sua celsitudine ab omnibus separatum existens; et cum sit unum supersubstantiale, ipse est super ipsum unum existens, idest super unum creatum, quod in existentibus creatis invenitur; et ipsum unum existens terminat, idest dat terminationem propriae rationis uni creato, quod non est superexistens, sed existens, quasi intra genus existentium contentum.

Deinde, cum dicit: quoniam existens et cetera, assignat rationem praemissi ordinis, quare scilicet unum, quod est Deus, est ante ipsum unum creatum et ante omnia alia; et dicit quod, hoc ideo est, quia unum existens, quod est in genere creaturarum, est numerabile, idest quaedam pars numeri: omne enim quod est unum in creaturis, connumeratur alteri cum quo convenit aut specie aut genere aut in aliquo ordine; sed numerus participat essentia, cum sit quaedam species entis; unde, per consequens, unum quod est in rebus creatis, participat essentia. Sed unum supersubstantiale, quod Deus est, non connumeratur alteri nec participat essentia, sed dat terminationem propriae rationis et uni creato et numero, atque ipsum est principium et causa et numerus et ordo unius creati et numeri et universaliter omnis entis: dicitur autem esse principium omnis entis, prout est ante omnia; causa autem, secundum quod ab ipso omnia procedunt; numerus autem, secundum quod est mensura omnium, unicuique proprium modum statuens; ordo autem est omnium, secundum quod omnia sua sapientia ordinat.

Deinde, cum dicit: propter quod et cetera, concludit ex praemissis differentiam unius quod attribuitur Deo, ad unum quod est in creaturis; et dicit quod quia unum, quod est Deus, est supra omne unum creatum et supra omnem numerum, ideo, cum in deitate quae est supra omnia laudatur unitas ac Trinitas, non est accipiendum quod sit talis unitas aut Trinitas quae sit a nobis cognita aut a quocumque existentium, secundum naturalem cognitionem; quia nec ipsi Angeli ad cognoscendam

unitatem et Trinitatem divinam, prout est in se, per sua naturalia pertingere potuerunt. Sed tamen per gratiam non solum Angeli sed et nos pertingere poterimus ad videndum essentiam unius aeterni Dei, sed non ad comprehendendum. Et quamvis ipsa unitas et Trinitas Dei non sit talis, qualis nota est nobis, tamen Deum, qui superessentialiter existit omnibus existentibus et qui est supra omne id quod nominatur, nominamus nomine divinae unitatis et Trinitatis ut per haec duo nomina, laudemus superunitatem ipsius, idest excellentiam unitatis eius quae est super omne unum; et vere laudemus deigenum eius, idest ut in nomine Trinitatis insinuetur nobis divina processio prout filius generatur a patre et spiritus sanctus procedit a patre et filio: Trinitas enim personarum non distinguitur nisi per relationes originis, quibus designatur processio unius personae ab alia.

Et quamvis intendamus in Deo laudare super-unum et deigenum eius, nomine unitatis et Trinitatis, hoc retinendum est quod nulla monas, idest unitas aut Trinitas neque universaliter quicumque numerus aut quaecumque unitas sive quaecumque fecunditas neque quodcumque aliud quod a quocumque entium creatorum naturaliter cognoscatur, educit, idest manifestat et perfecte exprimit illud occultum superexcellens deitatis, quae supersubstantialiter superexistit omnibus. Quod quidem dico occultum non propter sui defectum, sed quia existit supra omnem et rationem humanam et mentem angelicam. Et quia voce exprimuntur ea quae ratione vel mente capiuntur, ideo subdit quod illius occulti quod est super mentem et rationem, nec potest esse nomen simplex neque sermo compositus, exprimens ipsum ut in se est, sed in inviis est segregatum. Et loquitur ad similitudinem sensibilibus rerum, in quibus ea sunt occulta hominibus, quae sunt posita extra vias per quas homines transeunt. Ita et essentia deitatis est occulta, quia est praeter omnes vias, quas ratio aut mens creata excogitare potest.

Est autem considerandum quod Platonici posuerunt Deum summum esse quidem super ens et super vitam et super intellectum, non tamen super ipsum bonum quod ponebant primum principium. Sed ad hoc excludendum, Dionysius subdit quod neque ipsum nomen bonitatis afferimus ad divinam praedicationem, sicut concordantes ipsi, quasi hoc nomen per quamdam aequiparantiam ei respondeat. Sed quia desiderabile est nobis ut de illa ineffabili Dei natura aliquid quantumcumque modicum intelligamus et dicamus, consecramus Deo, primo et principaliter, dignissimum nomen, quod est bonum. Et in hoc quidem concordamus cum theologis, idest apostolis et prophetis, qui sacras Scripturas ediderunt, qui et hoc nomen Deo attribuunt, sed multum deficimus a rerum veritate: manifestum est enim quod hoc nomen bonum, cum sit a nobis impositum, non signat nisi quod nos mente capimus; unde, cum Deus sit supra mentem nostram, superexcedit hoc nomen.

Et quia theologi consideraverunt quod omne nomen a nobis impositum deficit

a Deo, ideo ipsi, inter omnes modos quibus in Deum possumus ascendere per intellectum, praeordinaverunt eum qui est per negationes, per quas quodam ordine in Deum ascendimus. Primo enim anima nostra quasi exsuscitatur et consurgit a rebus materialibus, quae sunt animae nostrae connaturalia; puta, cum intelligimus Deum non esse aliquid sensibile aut materiale aut corporeum; et sic, anima nostra negando pergit per omnes divinos intellectus, idest per omnes ordines Angelorum, a quibus est segregatus Deus qui est super omne nomen et rationem et cogitationem.

Ad ultimum autem anima nostra Deo coniungitur, ascendendo per negationes, in ultimis totorum, idest in supremis finibus universaliorum et excellentiorum creaturarum. Et quidem coniunctio animae ad Deum fit inquantum nobis possibile est nunc Deo coniungi: non enim coniungitur in praesenti intellectus noster Deo ut eius essentiam videat; sed ut cognoscat de Deo quid non est. Unde haec coniunctio nostri ad Deum, quae nobis est in hac vita possibilis, perficitur quando devenimus ad hoc quod cognoscamus eum esse supra excellentissimas creaturas.